

مروری بر جریان‌های وجوه ارسالی مهاجران فراملی در جهان؛ با تأکید بر مهاجران ایرانی

ولی‌اله رستم‌علی‌زاده^۱

قربان حسینی^۲

چکیده:

امروزه یکی از ابزارهای توسعه در کشورهای در حال توسعه، نیروی مهاجران است. مهاجران بین‌المللی با فرایند وجوه ارسالی خود و همچنین سایر انواع ارسال‌ها چون ایده‌ها، نوآوری‌ها و سرمایه‌گذاری، نقش مهمی در توسعه کشورهای مبدأ خود دارند. این تحقیق به دنبال توصیفی از وضعیت مهاجران ایرانی در جهان، میزان وجوه ارسالی آنها و تحولات این وجوه در مقایسه با برخی کشورهای منتخب است. مطالعه حاضر، متکی بر تحلیل ثانویه داده‌های حاصل از آمارهای ارائه شده از سوی سازمان‌های جهانی است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که رشد مهاجران ایرانی از دهه ۱۹۶۰ تا ۲۰۱۳ به‌طور مداوم بالا بوده و امروزه جمعیت مهاجران ایران به ۱۶۰۴۷۵۰ نفر رسیده است. مهاجران ایرانی اغلب در دو نوع کشورها حضور دارند: الف) کشورهای توسعه یافته؛ ب) کشورهای با درآمدهای بالا و پتانسیل‌های تجارتي با ایران. هم‌چنین بیش از ۶۰ درصد از کل وجوه ارسالی انتقالی به ایران از سه کشور امارات، آمریکا و آلمان به ترتیب با ۲۶/۳، ۲۴/۸ و ۹/۸ درصد ارسال می‌شود. اما هم میزان سرانه وجوه ارسالی مهاجران ایرانی و هم میزان رشد سالانه وجوه ارسالی ایرانیان پایین‌تر از متوسط جهانی و همه کشورهای مورد مطالعه بوده است.

واژگان کلیدی: مهاجران فراملی، مهاجرت بین‌المللی، وجوه ارسالی، ایرانیان خارج از کشور.

۱- عضو هیأت علمی گروه مهاجرت، شهرنشینی و توزیع فضایی جمعیت مؤسسه مطالعات و مدیریت جامع و

تخصصی جمعیت کشور v.rostamalizadeh@gmail.com

۲- کارشناسی ارشد جمعیت‌شناسی و کارشناس پژوهشی گروه مهاجرت، شهرنشینی و توزیع فضایی جمعیت مؤسسه

مطالعات و مدیریت جامع و تخصصی جمعیت کشور ghorban.hosseni@gmail.com

مقدمه

امروزه یکی از ابزارهای توسعه در کشورهای در حال توسعه و توسعه نیافته، نیروی مهاجران است. مهاجران بین‌المللی با فرایند وجوه ارسالی خود و همچنین سایر انواع ارسال‌ها چون ایده‌ها، نوآوری‌ها و انواع ارسال‌های اجتماعی، سرمایه‌گذاری مستقیم و غیرمستقیم، نقش مهمی را در توسعه کشورهای مبدأ خود بر عهده می‌گیرند.

جهان «در حرکت» است؛ بیش از ۱۷۵ میلیون نفر [در جهان] مهاجر هستند (حدود ۳ درصد از جمعیت جهان در خارج از کشور محل تولدشان زندگی یا کار می‌کنند) (سازمان ملل، ۲۰۰۲) و مهاجرت تقریباً به یک عامل اجتماعی و اقتصادی عمده در همه کشورهای جهان تبدیل شده است. مهاجرت نیروی کار بین‌المللی با وجود حدود ۱۰۰ میلیون کارگر مهاجر و خانواده‌های‌شان، نقش عمده‌ای در این زمینه بازی می‌کند و پیامدهای پیچیده و چالش برانگیزی را برای کشورهای فرستنده و گیرنده دارد (هیلمن، ۲۰۰۶: ۲۳۱). وجوه ارسالی این کارگران مهاجر، اثر عمیقی بر کشورهای در حال توسعه آسیا، آفریقا، آمریکای لاتین و خاورمیانه داشته است. بنابر توسعه مالی جهانی (بانک جهانی، ۲۰۰۴)، وجوه ارسالی رسمی بین‌المللی که به‌وسیله این کارگران مهاجر به خانه فرستاده می‌شود، دومین منبع بسیار مهم سرمایه خارجی در کشورهای در حال توسعه است. امروزه وجوه ارسالی رسمی بین‌المللی ۹۳ میلیارد دلار در هر سال است (راتا، ۲۰۰۴) و حدود دو برابر بزرگتر از سطح رسمی جریان‌های سرمایه‌ای مرتبط با کمک به کشورهای در حال توسعه است (آدامز جی‌آر و پیچ، ۲۰۰۵: ۱۶۴۵).

بنابراین اثر جابه‌جایی/ حرکت مردم، به تدریج به‌عنوان یک عامل کلیدی در توانبخشی به رشد اقتصادی است و نیروی کار و مهاجرت به شاخص‌های توسعه اقتصادی تبدیل شده‌اند و این اول به دلایل سهم کارگران محلی شاغل در اقتصاد جهانی است که یکی از مهمترین بخش‌های اقتصاد یک کشور را تشکیل می‌دهد و دوم به دلیل شبکه‌های ناشی از روابط حاکم بر مهاجرت نیروی کار است که به‌طور چشم‌گیری به هم‌گرایی کشورها در اقتصاد جهانی کمک کرده است. نکته دوم در سطوح مختلف، شامل هدایا (آهبه، کمک بلاعوض)، سرمایه‌گذاری (کوچک و بزرگ)، دادوستد، توریسم و نقل و انتقالات یکطرفه، مهم بوده و یا اهمیت می‌یابد. برای مثال، درآمد ناشی از تقاضا برای خدمات و کالاهای کشور زادگاه (ارتباطات از راه دور، توریسم، حمل و نقل، دادوستد نوستالژیکی) در حال افزایش است، همچنین روابط میان دیاسپوراها و کشورهای زادگاه‌شان در حال گسترش و عمیق شدن است. علاوه بر این، سرمایه‌گذاری و پس‌انداز مهاجران در زادگاه (در تملک زمین، دارایی، یا کسب و کارهای کوچک) برانگیزنده رشد اقتصادی در مناطقی است که

به‌طور سنتی به‌وسیله بخش‌های عمومی و خصوصی مورد غفلت واقع شده‌اند. به‌علاوه انتقال یکطرفه، که اصولاً از طریق وجوه ارسالی خانواده‌ها یا کارگران و به اندازه کمتری از طریق هدایای انجمن‌های مهاجران بازتاب می‌یابد، قالب‌های اساسی ساختار رشد اقتصادی و معیشت کشورهای بسیاری را شکل داده است (اوروزکو، ۲۰۰۳: ۲-۱).

غالب مهاجرت‌های بین‌المللی از کشورهای در حال توسعه به‌سوی کشورهای توسعه‌یافته است. نمونه آشکار این نوع مهاجرت‌ها، مهاجرت کارگران و خانواده‌های آنان از بسیاری از کشورهای شمال آفریقا، جنوب شرق آسیا و ... به کشورهای صنعتی اروپای غربی است. این جریان، هم‌چنین «فرار مغزها» یعنی جذب نیروهای متخصص به کشورهای صنعتی را هم شامل می‌شود (مشفق، ۱۳۹۲: ۸).

کشور ما نیز دارای مهاجران بین‌المللی قابل توجهی است با این حال، آمارها و اطلاعات ضد و نقیض در مورد آن وجود دارد. به‌طوری‌که ما در حال حاضر از وضعیت جمعیتی مهاجران ایرانی خارج از کشور و حتی مهاجران خارجی داخل کشور اطلاعات و داده‌های دقیقی نداریم. همین‌طور بسیاری از ادعاها و اظهارنظرها در زمینه مهاجران ایرانی مبتنی بر حدس و گمان‌ها یا مطالعات موردی است که نمی‌توان به آنها استناد علمی کرد (همان: ۹-۸). در هر صورت، با توجه به این‌که کشور ما نیز دارای مهاجران زیادی در کشورهای مختلف است و بخشی از این مهاجران نیز حتی دارای سرمایه‌های اقتصادی، انسانی، فرهنگی و اجتماعی بالایی هستند، می‌توان از این پتانسیل برای توسعه اجتماعی و اقتصادی در کشور بهره برد. بنابراین این تحقیق به‌دنبال توصیفی از وضعیت مهاجران ایرانی در جهان، میزان وجوه ارسالی آنها و تحولات این وجوه و مقایسه آن با برخی از کشورها است.

ادبیات تحقیق

الف) نقش توسعه‌ای مهاجران

اگرچه انگیزه‌های اقتصادی مهاجرت مدت زمان زیادی است که به رسمیت شناخته شده، اما اثرات توسعه اقتصادی مهاجران بر کشورهای مبدا و مقصد تنها اخیراً در کانون توجه قرار گرفته است. برای مدت زمان طولانی اجماع بر این بوده است که مهاجران در تعادل عرضه و تقاضای بازار نیروی کار یا بی‌طرف هستند یا منجر به از دست دادن نیروی کار برای کشورهای ارسال‌کننده و جذب آنها برای کشورهای دریافت‌کننده می‌شوند. اما اخیراً، محاسبات وجوه ارسالی و رقابت برای مهاجران با مهارت بالا، منجر به بررسی و تشخیص گسترده بنگاه‌های تجاری، بانک‌های بین‌المللی و دولت‌ها از سهم اقتصادی مثبت مهاجرت بر سرمایه‌گذاری، رشد و توزیع درآمد شده است (دویند و هالیدی، ۲۰۰۵: ۱). نقش مثبت منتسب به مهاجران و همیاری‌های آنها برای توسعه ممکن است همچون یک شگفتی باشد. مهاجرت بین‌المللی (فراملی) نشانه‌ای از شکست توسعه در طی دهه‌های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ در نظر گرفته شده بود. یعنی می‌توان آن را

به‌عنوان یک خروج ارضی یا جغرافیایی به مجرد شکست دولت‌ها یا دیگر نهادها در ارائه رفاه و امنیت انسانی به تصویر کشید (هیرشمن، ۱۹۷۰). پس از دهه ۱۹۹۰، سازمان‌های بین‌المللی چون بانک جهانی، سازمان‌های غیردولتی و حکومت‌های دولت ملت، سازمان توسعه و همکاری‌های اقتصادی^۱، به‌طور فزاینده و جوه ارسالی را به‌عنوان راه‌حلی برای توسعه تبلیغ می‌کنند (فایست، ۲۰۰۸: ۲۲).

چرا که این واقعیت که میزان وجوه ارسال شده به‌وسیله مهاجران به کشورهای در حال توسعه، به مراتب بیشتر از کمک‌های خارجی به آنها بوده، علاقه به رابطه میان مهاجرت و توسعه را در میان پژوهشگران و سیاستگذاران تقویت کرده است (دویند و هالیدی، ۲۰۰۵: ۲-۳). بنابراین جریان‌های وجوه ارسالی کارگران، یک منبع عمده دارایی خارجی برای کشورهای در حال توسعه است (پابلو آکوستا، ۲۰۰۸: ۸۹) که می‌تواند چرخ‌های رشد اقتصادی را در این کشورها به حرکت درآورد.

مهاجرت بین‌المللی یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار در رابطه اقتصادی میان کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه در قرن ۲۱ است (آدامز جی آر و پیچ، ۲۰۰۵: ۱۶۴۵). روابط میان مهاجرت و توسعه را می‌توان در جریان‌های پولی، دانش و ایده‌های جهانی - که وجوه ارسالی نامیده می‌شود - خلاصه کرد و می‌توان گفت که اثر مثبتی بر آنچه که توسعه نامیده می‌شود در کشورهای مهاجران دارد. اول، وجوه ارسالی مالی پتانسیل عظیمی برای کاهش فقر و سرمایه‌گذاری محلی به‌دوش می‌کشد و حتی ضد چرخه‌های رکود اقتصادی است، به‌خصوص وقتی که وجوه ارسالی به‌صورت پایدار باشد، برآورد شده که میزان وجوه ارسالی ارسال شده به کشورهای در حال توسعه، به‌خصوص از طریق کانال‌های رسمی از قبیل بانک‌ها یا سرویس‌های انتقال پول، افزایش سریعی در سال‌های اخیر داشته است - از حدود ۴۰ میلیارد دلار در سال ۱۹۹۰ به ۱۶۷ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۵ رسیده است (سازمان بین‌المللی مهاجرت، ۲۰۰۵: ۲۷۰). دوم، علی‌رغم اینکه وجوه ارسالی مالی هنوز در کانون توجه قرار دارد، اما در دور جدید علاقه و طرفداری از رابطه میان مهاجرت و توسعه، بیشترین تأکید بر انتقال سرمایه انسانی از شمال به جنوب است. حال تصور هزینه‌ها و منافع با تغییر مسیر در ایده‌ها، از «فرار مغزها» در دهه ۱۹۷۰ به «جذب مغزها» در دهه ۱۹۹۰ دگرگون شده است. امروزه، ما احتمالاً موقعیت‌های برد برد بیشتری را برای افراد در حرکت، دولت‌ها و دیگرانی که درگیر این فرایند هستند پیدا می‌کنیم و حتی جریان جدیدتر مفهوم «وجوه ارسالی اجتماعی» است (لویت و نیبرگ - سونسون، ۲۰۰۴)، جریان ایده‌ها و عملکردهایی که «خوب» هستند: حقوق بشر، برابری زن و مرد و دموکراسی. سوم، بخشی از این تمایل و اشتیاق، به نیروی کار مهاجر موقتی است زیرا انتظار می‌رود که مهاجران موقتی درصد

1 Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)

بالایی از درآمدشان را به نسبت مهاجران دائمی به خانه ارسال کنند و اعتقاد بر این است که آنها به‌وسیله بازدیدهای کوتاه مدت با انتشار ایده‌ها و دانش، به‌مثابه عامل‌های توسعه عمل نمایند. در کل، شبکه‌ها و انجمن‌های فراملی مهاجران در مرکز چشم‌اندازهای خوش‌بینانه مؤسسات ملی و بین‌المللی سیاست توسعه اقتصادی قرار دارند (نقل از فایست، ۲۰۰۸: ۲۲-۲۱).

ب) وجوه ارسالی مهاجران

وجوه ارسالی بخشی از یک سیستم رفاه خصوصی است که انتقال‌دهنده قدرت خرید از اعضای نسبتاً ثروتمند خانواده یا اجتماع به اعضای نسبتاً فقیر است. وجوه ارسالی کاهش‌دهنده فقر، روان‌کننده مصرف و فراهم‌کننده سرمایه کار بوده و اثرات افزایش‌دهنده‌ای بر گسترش عرضه پول در کشور از طریق افزایش مخارج خانوارها دارد (کوپتا و همکاران، ۲۰۰۹: ۱۰۵). در بیشتر موارد، به‌نظر می‌رسد که وجوه ارسالی برای تأمین مالی مصرف، یا سرمایه‌گذاری در سرمایه انسانی، از قبیل آموزش، سلامتی و بهبود تغذیه استفاده می‌شود. برای نمونه در زیمبابوه، خانوارهای مهاجران که زمین کشت کمتری دارند تا حدودی به آموزش تمایل بیشتری نشان می‌دهند. همچنین وجوه ارسالی مهاجران ضدچرخه‌های رکود هستند و در کمک به روان بودن مصرف خانوار و افزایش رفاه در طول زمان، به‌خصوص برای کشاورزان محصولات غذایی که معمولاً محروم‌ترین گروه‌های اجتماعی و اقتصادی هستند عامل مؤثری هستند. به‌طور مشابه، داده‌های استفاده شده از یک پیمایش بزرگ خانوار به این نتیجه رسیده که وجوه ارسالی بین‌المللی به‌طور معنی‌داری فقر را در میان فقیرترین خانوارها کم کرده است. راتا (۲۰۰۳) همچنین اشاره می‌کند که وجوه ارسالی که سطح مصرف خانوارهای روستایی را بالا می‌برند، ممکن است اثرات افزایش‌دهنده مهمی بر گسترش عرضه پول در کشور داشته باشند. زیرا این وجوه به احتمال زیاد در کالاهای تولید شده داخلی هزینه می‌شوند. همچنین برخی از مطالعات، شواهدی دال بر وجود ارتباط میان وجوه ارسالی و شکل‌گیری سرمایه انسانی در آمریکای لاتین پیدا کرده‌اند (کوپتا و همکاران، ۲۰۰۹: ۱۰۵).

همچنین شواهدی تجربی وجود دارد که وجوه ارسالی از طریق تأثیر مثبت بر مصرف، پس‌انداز یا سرمایه‌گذاری، به رشد اقتصادی کمک کرده است. لوکاس (۲۰۰۵) به نقل از مطالعات موردی مختلف نشانه‌هایی را ارائه می‌دهد که احتمالاً وجوه ارسالی سرمایه‌گذاری در مراکش، پاکستان و هند را تسریع کرده است. گلیتسوس (۲۰۰۲) اثرات مستقیم و غیرمستقیم وجوه ارسالی بر درآمد و متعاقب آن بر سرمایه‌گذاری را در هفت کشور مدیترانه‌ای مدل‌سازی کرده و نشان می‌دهد که با وجوه ارسالی، سرمایه‌گذاری در شش کشور از این هفت کشور افزایش یافته است (کار تینسکیو

1Ratha

2Lucas

3Glytsos

و همکاران، ۲۰۰۹: ۸۲). آدامز و پیچ، نیز در کار خود (۲۰۰۵) به وسیله ساختاردهی و تحلیل یک مجموعه داده‌های جدید در باره مهاجرت، وجوه ارسالی، نابرابری و فقر بین‌المللی که در ۷۱ کشور در حال توسعه انجام شده است. به این نتیجه رسیدند که هم مهاجرت بین‌المللی و هم وجوه ارسالی به‌طور معنی‌داری سطح، عمق و شدت فقر در جهان در حال توسعه را کاهش داده‌اند (آدامز جی‌آر و پیچ، ۲۰۰۵).

بنابراین وجوه ارسالی مهاجران سهم قابل توجهی بر توسعه و شرایط معاش و زندگی در کشورهای ارسال شده داشته است. وجوه ارسالی مهاجران امکان بهبود مؤثری را در شرایط گذران میلیون‌ها خانوار در کشورهای ارسال کننده مهاجر ایجاد کرده است (دی‌هاس، ۲۰۰۵: ۱۲۷۷). به‌طور خلاصه به‌نظر می‌رسد که وجوه ارسالی یک شکل ایده‌آل و نزدیک سرمایه‌گذاری توسعه از «پایین به بالا» و شاید جایگزین بسیار مناسب و بادوامی برای اشکال کلاسیک از کمک‌های توسعه‌ای باشد (همان).

ج) پیشینه تحقیق

شکرانی (۱۳۷۹) در مطالعه‌ای در باره دلایل مهاجرت ایرانیان به خارج از کشور و اثرات آن بر اقتصاد ملی نشان می‌دهد که حدوداً ۳ میلیون ایرانی در تمامی کشورهای دنیا حضور دارند. یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که اولاً، انگیزه اولیه افراد برای خروج از کشور انگیزه‌های اقتصادی نبوده اگرچه منافع اقتصادی زیادی بعد از مهاجرت برای مهاجرین به‌دست آمده است. ثانیاً، موقعیت تثبیت شده اقتصادی و اجتماعی مهاجرین در خارج از کشور موجبات جذب بستگان و دوستان آنان را فراهم آورده و به‌عنوان یک عامل جذب قوی عمل می‌کند. ثالثاً، مهاجرین در مهاجرت به آگاهی به زبان خارجی توجه نداشته و ناآشنایی به زبان خارجی عامل بازدارنده برای ایشان نبوده است. رابعاً، مهاجر ایرانی نسل اول همواره مسائل داخل ایران را دنبال می‌کند و مهاجرین مذکور در صورت فراهم آمدن شرایط اجتماعی لازم به کشور باز خواهد گشت، ولی درباره مهاجرین مؤنث امکان بازگشت کمتری وجود دارد (مسعود شکرانی، ۱۳۷۹ به نقل از مشفق، ۱۳۹۲).

مشفق (۱۳۹۲)، مطالعه‌ای با عنوان بررسی و ارزیابی آمار مهاجرت‌های بین‌المللی در کشورهای منتخب آسیا و اقیانوسیه با تأکید بر ایران، انجام داده است. هدف اصلی این مطالعه بررسی تعداد، توزیع و پراکندگی، ترکیب سنی و جنسی و برخی از ویژگی‌های منتخب جمعیتی مهاجران ایرانی خارج از کشور بر پایه آمارهای رسمی (سرشماری و ثبت) بوده است. منبع اصلی داده‌های این پژوهش عمدتاً سرشماری‌ها و داده‌های ثبتی کشورها مقصد مهاجران طی دوره ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۰ است. از نظر ترکیب سنی، ساختار سنی جمعیت مهاجر ایرانی خارج از کشور تقریباً سالخورده

است، ترکیب جنسی مهاجران ایران خارج از کشور، از تفوق مردان به زنان در مهاجرت‌های خارجی در سال ۱۹۹۰ به سوی نوعی نسبت جنسی نسبتاً متعارف در سال ۲۰۱۰ تغییر یافته است. بررسی و مقایسه ویژگی‌های مهاجران ایرانی با جمعیت بومی ایالات متحده، کانادا، سوئیس نشان می‌دهد که مهاجران ایرانی از نظر تحصیلات و تخصص نسبت به جمعیت مقصد و سایر مهاجران وارد شده به این کشورها از کیفیت بیشتری برخوردارند. به عبارت روشنتر میزان سرمایه انسانی آنها بالاتر است. یعنی تحصیل کرده‌تر و متخصص‌ترند. این مطالعه برآوردی حدود دومیلیون و دویست هزار مهاجر ایرانی در خارج از کشور را نشان می‌دهد که با توجه به ارقام متفاوتی که از مهاجران ایرانی بیان می‌شود، مشخص نیست چقدر درست باشد.

اکبری خنجی (۱۳۷۹) مطالعه‌ای با عنوان بررسی عوامل مؤثر بر فرایند سازگاری مهاجرین ایرانی مقیم امارات عربی متحده انجام داد. هدف کلی این مطالعه درک و تبیین فرایند سازگاری مهاجرین ایرانی مقیم امارات عربی متحده برحسب عوامل اقتصادی - اجتماعی تاثیرگذار بر این فرایند می‌باشد. در این مطالعه سازگاری مهاجرین به عنوان یک کنش اجتماعی بر اساس شاخص‌هایی چون رضایت‌مندی شغلی، روابط اجتماعی، میزان استفاده از وسایل ارتباط جمعی، میزان اعتماد به جامعه میزبان، حفظ آداب و رسوم و نوع مذهب مورد سنجش قرار گرفته است. به طور کلی نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که علی‌رغم میزان سازگاری نسبتاً بالای مهاجرین ایرانی با مولفه‌های فرهنگی امارات عربی متحده، آنها هویت ایرانی و فرهنگی خود را حفظ نموده و علاقه و دلبستگی آنها به زادگاه خویش همچنان به قوت خود باقی است. وجود چنین خصلت‌های روانی - اجتماعی در ایرانیان مقیم امارات عربی متحده می‌تواند کارکردهای مفیدی برای ایران در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بویژه در جذب سرمایه آنها و سرمایه‌گذاری در ایران داشته باشد.

به طور کلی نتیجه این تحقیقات نشان می‌دهند که اولاً آمارهای متفاوتی از مهاجرین ایرانی در خارج از کشور وجود دارد، دوماً مهاجران ایرانی خارج از کشور جمعیت درخوری را تشکیل می‌دهند، سوماً از سرمایه‌های انسانی، اجتماعی و اقتصادی بالایی برخوردار هستند و در نهایت پتانسیل بالایی برای سرمایه‌گذاری و تأثیرات اقتصادی در کشور دارند.

روش تحقیق

در این تحقیق با مراجعه به آمارهای سازمان‌های جهانی چون بانک جهانی و... اطلاعات و آمارهای لازم جمع‌آوری و تحلیل شده است. بنابراین روش مطالعه حاضر، برپایه تحلیل ثانویه داده‌های ارائه شده از سوی سازمان‌های جهانی است.

یافته‌ها

در ارائه یافته‌های تحقیق سعی بر این است که ابتدا توصیفی از وضعیت مهاجرت‌های فراملی در جهان و تغییرات وجوه ارسالی در جهان ارائه شود. سپس نگاهی به وضعیت مهاجران ایرانی در جهان و میزان وجوه ارسالی آنها پرداخته شد و از پتانسیل‌های آنها برای توسعه در کشور صحبت می‌شود.

الف) توصیف مهاجران فراملی در جهان

مهاجرت یک رویداد مهم جمعیت‌شناختی است که بر خلاف سایر رویدادهای جمعیت‌شناختی چون مرگ‌ومیر و زاد و ولد، دارای اثرات مهم جمعیتی، اجتماعی، اقتصادی و حتی سیاسی بر مبدأ و مقصد مهاجرت دارد. ممکن است باعث کاهش نیروی کار و یا برهم خوردن تعادل‌های جمعیتی در مبدأ و تغییراتی در مقصد باشد. اما در این مقاله تمرکز بر روی اثرات اقتصادی مهاجران در مبدأ و مقصد است.

جدول ۱ تعداد جمعیت و متوسط رشد سالیانه مهاجرین در سال‌های مختلف در جهان طی سال‌های ۱۹۷۰ تا ۲۰۱۳ را نشان می‌دهد. بر اساس این جدول، میزان مهاجران فراملی، در سال ۱۹۷۰ حدود ۱۰۶ میلیون نفر بوده است که در سال ۲۰۱۳ به حدود ۲۴۷ میلیون نفر رسیده است. یعنی در طول ۴۳ سال به ۲/۵ برابر افزایش پیدا کرده است. میزان جمعیت مهاجران نیز در طی دوره‌های مختلف هم نشان می‌دهد که متوسط رشد سالیانه جمعیت مهاجران جهان همواره در حال افزایش است و از ۱/۳ درصد در دوره ۱۹۸۰-۱۹۷۰ به ۲/۶ درصد در دوره ۲۰۱۰-۲۰۰۰ و به ۴/۶ درصد در دوره زمانی ۲۰۱۳-۲۰۱۰ رسیده است. این موضوع نشان می‌دهد که نیروی مهاجرت در جهان در حال افزایش است و افراد ترجیح می‌دهند که برای جستجوی کار و زندگی بهتر محل زندگی خود را تغییر دهند.

جدول (۱): تعداد جمعیت و متوسط رشد سالیانه مهاجران در سال‌های مختلف در جهان طی

سال‌های ۱۹۷۰ تا ۲۰۱۳

سال	۱۹۷۰	۱۹۸۰	۱۹۹۰	۲۰۰۰	۲۰۱۰	۲۰۱۳
تعداد مهاجرین	۱۰۵۷۸۹۳۳۹	۱۲۰۱۷۷۹۰۹	۱۴۱۸۵۷۹۱۰	۱۶۷۰۶۷۲۲۲	۲۱۵۷۶۳۵۷۳	۲۴۷۲۴۷۷۹۵
متوسط رشد سالیانه	۱۹۷۰-۱۹۸۰	۱۹۸۰-۱۹۹۰	۱۹۹۰-۲۰۰۰	۲۰۰۰-۲۰۱۰	۲۰۱۰-۲۰۱۳	
	۱/۳	۱/۷	۱/۶	۲/۶	۴/۶	

منبع: محاسبه بر اساس آمارهای بانک جهانی و سازمان بین‌المللی مهاجرت.

جدول ۲ کشورهای دارای بیشترین تعداد مهاجر در جهان در سال ۲۰۱۳، را نشان می‌دهد. براساس این جدول کشورهای هند، مکزیک، روسیه، چین و بنگلادش به ترتیب با ۵/۶، ۵/۳، ۴/۴، ۳/۹ و ۳/۱ درصد سهم بیشتری از کل مهاجران در جهان را دارا هستند. علاوه بر آنکه می‌توان گفت امروزه در جهانی زندگی می‌کنیم که بیش از پیش به سمت جهانی شدن و فراملی شدن پیش می‌رود و افراد محل زندگی خودشان را به دلایل مختلفی چون کسب درآمد، یافتن موقعیت‌های بهتر، ادامه تحصیلات، یافتن شغل، و ... ترک می‌کنند و بنابراین مهاجرت فراملی در همه کشورهای جهان صورت می‌گیرد. با این حال، کشورهایی که دارای بیشترین جمعیت مهاجر در جهان هستند، غالباً کشورهای اندک یا جمعیت زیاد و نیروی کار فراوانی دارند، یا درگیر جنگ و ناامنی بوده و یا مربوط به کشورهای پیشرفته صنعتی و توسعه یافته هستند. لازم به ذکر است که مهاجران کشورهای صنعتی و پیشرفته، در غالب موارد در بخش‌های تخصصی و فنی کشورهای دیگر مشغول به کار هستند.

جدول (۲): کشورهای دارای بیشترین تعداد مهاجران در جهان در سال ۲۰۱۳

ردیف	نام کشور	تعداد مهاجر	سهم از کل مهاجران
۱	هند	۱۳۸۸۵۰۹۹	۵/۶
۲	مکزیک	۱۳۲۲۰۳۴۵	۵/۳
۳	روسیه	۱۰۹۱۰۴۹۲	۴/۴
۴	چین	۹۶۵۱۱۵۰	۳/۹
۵	بنگلادش	۷۵۷۲۱۳۵	۳/۱
۶	پاکستان	۶۱۷۰۴۱۱	۲/۵
۷	فیلیپین	۶۰۰۱۶۹۶	۲/۴
۸	افغانستان	۵۶۳۲۱۹۶	۲/۳
۹	اوکراین	۵۵۸۳۹۰۶	۲/۳
۱۰	انگلیس	۵۱۵۱۱۴۲	۲/۱
۱۱	آلمان	۴۱۴۱۴۳۵	۱/۷
۱۲	اندونزی	۴۱۱۶۵۸۷	۱/۷
۱۳	فلسطین	۴۰۱۸۲۱۹	۱/۶
۱۴	سوریه	۳۹۷۱۴۹۳	۱/۶
۱۵	لهستان	۳۸۸۲۹۹۴	۱/۶
۱۶	قزاقستان	۳۸۲۶۹۸۴	۱/۵
۱۷	رومانی	۳۴۳۰۴۷۶	۱/۴
۱۸	مصر	۳۳۸۶۰۵۹	۱/۴
۱۹	آمریکا	۳۱۶۷۹۰۵	۱/۳
۲۰	میانمار	۳۱۳۹۵۹۶	۱/۳
	کل جهان	۲۴۷۲۴۷۷۹۵	۱۰۰

منبع: محاسبه بر اساس آمارهای بانک جهانی و سازمان بین‌المللی مهاجرت.

جدول ۳ کشورهای میزبان دارای بیشترین جمعیت مهاجران در جهان در سال ۲۰۱۳ را نشان می‌دهد. بر اساس این جدول، کشورهای آمریکا، عربستان، آلمان، روسیه، امارات متحده عربی و انگلیس به ترتیب میزبان ۱۸/۷، ۵/۹، ۴/۵، ۴/۵، ۳/۲ و ۳/۲ درصد از مهاجران سایر کشورها هستند. حدود ۴۰ درصد از مهاجران در سال ۲۰۱۳ وارد این ۶ کشور شده‌اند. نگاهی به کشورهای میزبان نشان می‌دهد که کشورهای میزبان در دو گونه مختلف قرار می‌گیرند. کشورهایی که دارای درآمدهای سرانه بالایی هستند و نیاز به نیروی کار دارند و از نظر توسعه در رتبه‌های بالاتری قرار دارند، همچون کشورهای آمریکا، عربستان، آلمان، امارات، انگلیس و یا کشورهایی که دارای

مهاجران اجباری هستند، همچون ایران، روسیه، پاکستان و اردن. نگاهی به جریان‌ات مهاجران بین‌المللی نشان می‌دهد که مقصد حدود یک پنجم مهاجران جهانی به سمت آمریکا است.

جدول (۳): کشورهای میزبان دارای بیشترین جمعیت مهاجران در جهان در سال ۲۰۱۳

ردیف	نام کشور	میزان مهاجر	سهم از کل مهاجران جهانی
۱	آمریکا	۴۶۱۳۶۳۶۲	۱۸/۷
۲	عربستان	۱۴۶۰۰۵۲۱	۵/۹
۳	آلمان	۱۱۱۱۰۹۴۳	۴/۵
۴	روسیه	۱۱۰۴۸۰۶۴	۴/۵
۵	امارات	۸۰۰۱۶۷۴	۳/۲
۶	انگلیس	۷۸۳۸۱۳۷	۳/۲
۷	فرانسه	۷۴۵۶۱۴۵	۳/۰
۸	کانادا	۷۴۰۴۱۷۹	۳/۰
۹	اسپانیا	۶۶۱۸۰۰۰	۲/۷
۱۰	استرالیا	۶۴۶۸۶۴۰	۲/۶
۱۱	ایتالیا	۵۷۶۶۱۶۳	۲/۳
۱۲	اوکراین	۵۴۱۷۷۳۷	۲/۲
۱۳	هند	۵۳۳۸۴۸۶	۲/۲
۱۴	تایلند	۴۴۹۰۹۴۱	۱/۸
۱۵	پاکستان	۴۰۸۰۷۶۶	۱/۶
۱۶	اردن	۳۵۹۲۷۸۰	۱/۴
۱۷	قزاقستان	۳۴۷۶۲۳۳	۱/۴
۱۸	هنگ کنگ	۲۸۰۴۷۵۳	۱/۱
۱۹	آفریقای جنوبی	۲۶۸۵۲۳۳	۱/۱
۲۰	ایران	۲۶۴۹۵۱۶	۱/۱
	کل جهان	۲۴۷۲۴۷۷۹۵	۱۰۰

منبع: محاسبه بر اساس آمارهای بانک جهانی و سازمان بین‌المللی مهاجرت.

به‌منظور نشان دادن تغییرات تعداد مهاجرین برخی از کشورهای جهان از جدول ۴ استفاده شده است. این جدول نشان می‌دهد که جمعیت مهاجران همه کشورهای نمونه به‌طور مرتب از ۱۹۶۰ تا ۲۰۱۳ افزایش یافته است. در این میان جمعیت مهاجران ایرانی نیز از ۱۹۶۰ تا ۲۰۱۳ به‌طور

مرتب افزایش یافته و از ۱۷۱۴۷۸ نفر در سال ۱۹۶۰ به ۱۶۰۴۷۵۰ نفر در سال ۲۰۱۳ رسیده است.

جدول (۴): تغییرات تعداد مهاجران برخی از کشورهای جهان طی دوره‌های ۱۹۶۰-۲۰۱۳

کشور و سال	۱۹۶۰	۱۹۷۰	۱۹۸۰	۱۹۹۰	۲۰۰۰	۲۰۱۰	۲۰۱۳
ایران	۱۷۱۴۷۸	۳۳۲۸۱۱	۵۲۹۳۰۵	۶۹۳۰۲۰	۱۰۱۲۳۲۹	۱۲۹۵۱۷۳	۱۶۰۴۷۵۰
مکزیک	۶۳۸۸۴۸	۱۰۳۳۴۵۶	۲۵۷۹۳۳۰	۴۷۴۴۴۶۵	۹۵۵۰۶۲۹	۱۱۸۵۹۲۳۶	۱۳۲۲۰۳۴۵
نیپال	۵۲۴۷۶۴	۶۰۰۱۸۲	۶۳۸۲۰۵	۵۸۱۱۸۸	۷۶۸۶۵۷	۹۸۳۵۶۷	۱۹۸۶۲۰۳
بنگلادش	۵۳۱۳۶	۲۳۵۷۰۵	۵۰۴۷۲۲۳	۵۰۶۸۳۶۸	۴۹۸۱۷۰۸	۵۲۸۴۸۷۵	۷۵۷۲۱۳۵
مصر	۱۷۳۹۷۶	۳۹۵۵۰۱	۱۰۳۰۱۸۲	۱۹۰۸۳۷۳	۲۲۶۷۵۸۶	۳۷۴۱۰۵۵	۳۳۸۶۰۵۹
لبنان	۱۴۰۶۵۵	۱۹۶۸۰۹	۴۴۰۵۷۹	۵۹۹۱۳۰	۶۷۶۹۹۳	۶۶۴۰۷۳	۸۱۰۸۵۴
پاکستان	۸۸۴۴۷۲۰	۸۵۲۲۲۲۱	۳۹۷۰۲۱۰	۳۴۸۰۶۵۰	۳۸۱۲۳۳۷	۴۶۷۸۷۳۰	۶۱۷۰۴۱۱
فلیپین	۱۵۵۶۵۱	۴۰۰۸۸۹	۹۸۰۸۳۱	۲۰۴۸۸۷۰	۳۰۸۳۳۴۰	۴۲۷۵۶۱۲	۶۰۰۱۶۹۶
ویتنام	۲۷۱۸۰۹	۲۵۱۵۶۶	۵۵۴۷۶۸	۱۰۸۰۰۳۱	۱۷۴۸۸۲۸	۲۲۲۶۴۰۱	۲۵۹۲۳۳۳
السالوادور	۶۴۵۸۰	۷۳۲۹۰	۱۵۹۳۰۴	۵۶۸۶۴۰	۹۳۵۲۵۸	۱۲۶۹۱۹۰	۱۵۲۵۳۹۷
چین	۴۸۰۳۲۴۰	۲۸۳۹۲۲۸	۴۱۷۴۹۸۸	۴۴۶۱۳۳۴	۵۸۱۴۵۸۷	۸۳۴۴۷۲۶	۹۶۵۱۱۵۰
هندوراس	۴۷۵۵۹	۷۳۰۸۴	۸۱۴۵۵	۱۵۴۴۶۷	۳۴۰۹۹۹	۵۶۹۷۳۱	۶۵۸۸۱۷
فرانسه	۱۲۰۰۵۶۹	۱۱۷۹۵۱۰	۱۴۲۳۰۴۹	۱۴۱۰۵۹۳	۱۷۶۶۷۳۱	۱۷۳۸۰۰۶	۲۱۸۴۵۳۹
آلمان	۲۷۳۴۰۹۸	۲۷۰۸۸۳۷	۲۷۷۴۴۴۱	۳۱۶۵۶۱۶	۳۶۰۲۱۹۶	۳۵۲۹۴۶۰	۴۱۴۱۴۳۵
هائیتی	۱۴۱۹۰۱	۲۱۰۶۸۸	۳۰۲۹۰۶	۵۱۶۹۷۹	۷۷۷۹۳۵	۱۰۰۹۷۵۱	۱۳۷۷۶۷۴
نیجریه	۳۳۵۲۳۴	۳۷۵۵۸۷	۳۶۹۵۹۸	۴۳۳۲۶۷	۶۵۹۲۱۲	۱۰۰۰۵۲۳	۱۱۱۷۹۰۱
هند	۹۰۸۱۸۸۱	۸۲۶۰۶۸۷	۷۵۸۲۰۹۶	۸۱۷۶۵۹۲	۹۵۱۶۸۳۱	۱۱۳۶۰۸۲۳	۱۳۸۵۵۰۹۹

منبع: محاسبه بر اساس آمارهای بانک جهانی و سازمان بین‌المللی مهاجرت.

جدول ۵ متوسط رشد سالیانه مهاجران برخی از کشورهای جهان طی سال‌های ۱۹۶۰-۲۰۱۳ را نشان می‌دهد. همان‌طور که قبلاً نیز اشاره شد، متوسط رشد سالانه مهاجران در جهان، از سال ۱۹۷۰ تا ۲۰۱۳ به‌طور مرتب افزایش یافته است و از ۱/۳ درصد در دوره ۱۹۸۰-۱۹۷۰ به ۴/۶ درصد در دوره ۲۰۱۳-۲۰۱۰ رسیده است. همه کشورهای مورد مطالعه نیز، متوسط رشد سالانه جمعیت مهاجران‌شان همواره در حال افزایش بوده است.

جمعیت مهاجران ایرانی نیز، از ۳/۱ در دوره ۱۹۷۰-۱۹۶۰ به ۸/۶ در دوره ۱۹۸۰-۱۹۷۰، ۲/۷ در دوره ۱۹۹۰-۱۹۸۰، ۳/۹ در دوره ۲۰۰۰-۱۹۹۰، ۲/۵ در دوره ۲۰۱۰-۲۰۰۰ و به ۷/۴ درصد در دوره ۲۰۱۳-۲۰۱۰ رسیده است. دوره ۱۹۸۰-۱۹۷۰ بالاترین میزان رشد جمعیت مهاجران در ایران بوده است که متوسط رشد سالانه در این دوره ۸/۶ درصد بوده است و در دوره اخیر ۲۰۱۳-۲۰۱۰ نیز با افزایش نسبت به دوره‌های قبلی، به ۷/۴ درصد رسیده است.

جدول (۵): متوسط رشد سالیانه مهاجران برخی از کشورهای جهان طی دوره‌های ۱۹۶۰-۲۰۱۳

دوره و کشور	۱۹۶۰-۱۹۷۰	۱۹۷۰-۱۹۸۰	۱۹۸۰-۱۹۹۰	۱۹۹۰-۲۰۰۰	۲۰۰۰-۲۰۱۰	۲۰۱۰-۲۰۱۳
ایران	۳/۱	۸/۶	۲/۷	۳/۹	۲/۵	۷/۴
مکزیک	۴/۹	۹/۶	۶/۳	۷/۲	۲/۲	۳/۷
نیال	۱/۴	-۰/۶	-۰/۸	۲/۷	۲/۵	۲۶/۴
بنگلادش	۱۶/۱	۳۵/۸	۰/۰۴	-۰/۲	-۰/۸	۱۲
مصر	۸/۶	۱۰	۶/۴	۱/۷	۵/۱	-۳/۳
لبنان	۳/۴	۸/۴	۳/۱	۱/۲	-۰/۲	۶/۹
پاکستان	-۰/۴	-۷/۴	-۱/۳	-۰/۹	۲/۱	۹/۷
فلیپین	۹/۹	۹/۴	۷/۶	۴/۲	۳/۳	۱۲
ویتنام	-۰/۸	۸/۲	۶/۹	۴/۹	۲/۴	۵/۲
السالوادور	۱/۳	۸/۱	۱۳/۶	۵/۱	۳/۱	۶/۳
چین	-۵/۱	۳/۹	-۰/۷	۲/۷	۳/۷	۵
هندوراس	۲۵/۵	۱/۱	۶/۶	۸/۲	۵/۳	۵
فرانسه	-۰/۲	۱/۹	-۰/۱	۲/۳	-۰/۲	۷/۹
آلمان	-۰/۱	-۰/۲	۱/۳	۱/۳	-۰/۲	۵/۵
هائیتی	۴	۳/۷	۵/۵	۴/۲	۲/۶	۱۰/۹
نیجریه	۱/۱	-۰/۲	۱/۶	۴/۳	۴/۳	۳/۸
هند	-۰/۹	-۰/۸	-۰/۸	۱/۵	۱/۸	۶/۸
متوسط رشد جهانی مهاجران	-	۱/۳	۱/۷	۱/۶	۲/۶	۴/۶

منبع: محاسبه براساس آمارهای بانک جهانی و سازمان بین‌المللی مهاجرت.

ب) وضعیت مهاجرین ایرانی در جهان

برپایه آمار سال ۲۰۱۳، جمع کل مهاجران ایرانی در جهان ۱۶۰۴۷۵۰ نفر است که بیش از ۹۰ درصد آنها در ۱۸ کشور جهان ساکن هستند. جدول ۶ تعداد مهاجران ایرانی در کشورهای مختلف

جهان در سال ۲۰۱۳ را نشان می‌دهد. در این میان ۵۰ درصد مهاجران ایرانی در دو کشور امارات و آمریکا ساکن هستند. مهاجران ایرانی در کشورهای آلمان، کانادا و سوئد به ترتیب با ۹/۹، ۶/۸ و ۳/۶ درصد، ساکن هستند.

نگاهی به مقاصد مهاجرتی ایرانیان نشان می‌دهد که ایرانیان در دو نوع کشورها حضور دارند، کشورهای توسعه یافته و کشورهای با درآمدهای بالا و پتانسیل‌های تجاری با ایران. کشورهای توسعه یافته اکثراً اروپایی و آمریکایی به همراه استرالیا هستند و کشورهای با درآمدهای بالا و پتانسیل‌های تجاری با ایران، کشورهای حوزه خلیج فارس و کشورهای همسایه، امارات، کویت، قطر و ترکیه هستند.

جدول (۶): تعداد مهاجران ایرانی در کشورهای مختلف جهان در سال ۲۰۱۳

رتبه	ایرانیان مهاجر در کشورهای مختلف جهان	تعداد	سهم
۱	امارات	۴۱۲۴۰۰	۲۵/۷
۲	ایالات متحده آمریکا	۳۹۳۴۱۴	۲۴/۵
۳	آلمان	۱۵۸۹۰۱	۹/۹
۴	کانادا	۱۰۸۶۳۲	۶/۸
۵	سوئد	۶۷۲۱۱	۳/۶
۶	انگلستان	۵۷۷۷۳	۲/۹
۷	کویت	۴۶۴۱۹	۲/۹
۸	استرالیا	۳۶۰۹۰	۲/۵
۹	قطر	۳۰۰۰۰	۱/۹
۱۰	هلند	۲۸۰۷۹	۱/۷
۱۱	فرانسه	۲۳۰۶۵	۱/۴
۱۲	ترکیه	۱۹۱۸۷	۱/۲
۱۳	نروژ	۱۵۸۷۶	۱/۰
۱۴	عراق	۱۵۶۱۱	۱/۰
۱۵	اتریش	۱۵۱۱۰	۰/۹
۱۶	دانمارک	۱۳۷۲۷	۰/۹
۱۷	ایتالیا	۱۳۱۱۵	۰/۸
۱۸	بلژیک	۷۱۲۸	۰/۴
	بقیه کشورهای جهان	۱۴۳۰۱۲	۸/۹
	جمع کل مهاجران	۱۶۰۴۷۵۰	۱۰۰

منبع: محاسبه بر اساس آمارهای بانک جهانی و سازمان بین‌المللی مهاجرت.

بنابراین در برداشت اول، ایرانیان یا به قصد تجربه زندگی بهتر به کشورهای اروپایی و یا به قصد تجارت، کار و کسب درآمد بیشتر به کشورهای همسایه مهاجرت می کنند. به احتمال قریب به یقین، اغلب مهاجران به کشورهای اروپایی، آمریکایی و استرالیا دارای سطح تحصیلات و سرمایه های انسانی بالاتر و مهاجرین به کشورهای همسایه دارای وضعیت تجارتي، اقتصادی و سرمایه های اقتصادی بالاتری باشند.

ج) توصیف وجوه ارسالی در جهان

میزان وجوه ارسالی مهاجران بین المللی از ۱/۹۲۲ میلیارد دلار در سال ۱۹۷۰ به ۴۵۷/۸۹۷ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۰ و به ۵۸۳/۴۳۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۴ رسیده است. بنابراین میزان وجوه ارسالی مهاجران بین المللی با سرعت بالایی در حال رشد است. به طوری که همواره رشد مثبتی را در دوره های مختلف از ۱۹۷۰ تا ۲۰۱۴ تجربه کرده است. متوسط رشد سالانه وجوه ارسالی از ۳۴ درصد در دوره ۱۹۸۰-۱۹۷۰، به ۶ درصد در دوره ۱۹۹۰-۱۹۸۰، ۷/۱ درصد در دوره ۲۰۰۰-۱۹۹۰، ۱۳/۷ درصد در دوره ۲۰۱۰-۲۰۰۰ و به ۶/۲ درصد در دوره ۲۰۱۴-۲۰۱۰ رسیده است. این آمارها نشان می دهند که رشد وجوه ارسالی همواره در تغییرات نسبی، ولی در حال افزایش است.

این رشد، بخصوص خود را در سرانه وجوه ارسالی مهاجران به خوبی نشان می دهد به طوری که سرانه وجوه ارسالی مهاجران از ۱۸/۲ دلار در سال ۱۹۷۰ به ۲۳۵۹/۷ دلار در سال ۲۰۱۴ رسیده است که رشد بسیار زیادی را تجربه کرده است.

جدول (۷): میزان و سرانه وجوه ارسالی مهاجران و متوسط رشد سالیانه آن در سال های ۱۹۷۰ تا ۲۰۱۴ در جهان

سال	۱۹۷۰	۱۹۸۰	۱۹۹۰	۲۰۰۰	۲۰۱۰	۲۰۱۴
میزان وجوه ارسالی (میلیارد دلار)	۱/۹۲۲	۳۵/۸۱۴	۶۴/۰۳۴	۱۲۶/۷۵۰	۴۵۷/۸۹۷	۵۸۳/۴۳۰
سرانه وجوه ارسالی (دلار)	۱۸/۲	۲۹۸	۴۵۱/۴	۷۵۸/۷	۲۱۲۲/۲	۲۳۵۹/۷
متوسط رشد سالیانه وجوه ارسالی	۱۹۷۰-۱۹۸۰	۱۹۸۰-۱۹۹۰	۱۹۹۰-۲۰۰۰	۲۰۰۰-۲۰۱۰	۲۰۱۰-۲۰۱۴	
	۳۴/۰	۶/۰	۷/۱	۱۳/۷	۶/۲	

منبع: محاسبه براساس آمارهای بانک جهانی و سازمان بین المللی مهاجرت.

جدول ۸ کشورهای دارای بالاترین میزان دریافت وجوه ارسالی در جهان در سال ۲۰۱۴ را نشان می‌دهد. بیست کشور دارای بالاترین دریافت وجوه ارسالی در جهان در سال ۲۰۱۴، همه بین ۷ تا ۷۰ میلیارد دلار وجوه ارسالی دریافت کرده‌اند. در این میان هند با دریافت ۷۰/۳۸۹ میلیارد دلار در رتبه اول و چین، فلیپین، مکزیک و فرانسه به ترتیب با دریافت ۶۴/۱۴۰، ۲۸/۴۰۳، ۲۴/۸۶۶ و ۲۴/۷۶۰ میلیارد دلار به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند. سرانه وجوه ارسالی مهاجرین این کشورها به ترتیب برابر با ۵۰۸۰، ۴۷۳۳، ۶۶۳۲، ۱۸۸۰ و ۱۱۳۴۴ دلار قرار می‌باشد. بالاترین سرانه وجوه ارسالی به ترتیب مربوط به کشورهای ویتنام، نیجریه، فرانسه، لبنان و اسپانیا به ترتیب با ۲۱۳۴۶، ۱۸۷۱۴، ۱۱۳۴۴، ۱۱۰۰۰ و ۸۹۲۷ دلار است.

جدول (۸): کشورهای دارای بالاترین میزان دریافت وجوه ارسالی در جهان در سال ۲۰۱۴

رتبه	نام کشور	میزان وجوه ارسالی به میلیون دلار (۲۰۱۴)	سهم وجوه ارسالی در تولید ناخالص داخلی	تعداد مهاجران (۲۰۱۳)	سرانه وجوه ارسالی
۱	هند	۷۰۳۸۹	۳/۷	۱۳۸۵۵۰۹۹	۵۰۸۰
۲	چین	۶۴۱۴۰	۰/۶	۹۶۵۱۱۵۰	۶۶۳۲
۳	فلیپین	۲۸۴۰۳	۹/۸	۶۰۰۱۶۹۶	۴۷۳۳
۴	مکزیک	۲۴۸۶۶	۱/۸	۱۳۲۲۰۳۴۵	۱۸۸۰
۵	فرانسه	۲۴۷۶۰	۰/۸	۲۱۸۴۵۳۹	۱۱۳۴۴
۶	نیجریه	۲۰۹۲۱	۴/۰	۱۱۱۷۹۰۱	۱۸۷۱۴
۷	مصر	۱۹۶۱۲	۶/۶	۳۳۸۶۰۵۹	۵۷۹۱
۸	پاکستان	۱۷۰۶۰	۶/۳	۶۱۷۰۴۱۱	۲۷۶۴
۹	آلمان	۱۵۸۰۲	۰/۴	۴۱۴۱۴۳۵	۳۸۲۰
۱۰	بنگلادش	۱۴۹۶۹	۹/۲	۷۵۷۲۱۳۵	۱۹۷۷
۱۱	ویتنام	۱۲۰۰۰	۶/۴	۲۵۹۲۲۳۳	۴۶۲۹
۱۲	بلژیک	۱۱۳۳۲	۲/۱	۵۳۰۴۰۱	۲۱۳۴۶
۱۳	اسپانیا	۱۰۹۹۰	۰/۷	۱۲۳۰۹۶۹	۸۹۲۸
۱۴	لبنان	۸۸۹۹	۱۷/۷	۸۱۰۸۵۴	۱۱۰۰۰
۱۵	اندونزی	۸۵۵۱	۰/۹	۴۱۱۶۵۸۷	۲۰۷۷
۱۶	ایتالیا	۷۷۱۵	۰/۳	۲۹۲۸۷۷۲	۲۶۳۴
۱۷	اوکراین	۷۵۸۷	۵/۴	۵۵۸۳۹۰۶	۱۳۵۹
۱۸	لهستان	۷۴۶۶	۱/۳	۳۸۸۲۹۹۴	۱۹۲۳
۱۹	روسیه	۷۱۱۶	۰/۳	۱۰۹۱۰۴۹۶	۶۵۲
۲۰	سریلانکا	۷۰۳۶	۹/۶	۱۷۸۰۱۱۰	۳۹۵۳

منبع: محاسبه بر اساس آمارهای بانک جهانی و سازمان بین‌المللی مهاجرت.

در میان این کشورها سهم وجوه ارسالی در تولید ناخالص داخلی، به ترتیب لبنان، فلیپین، سریلانکا، بنگلادش و مصر با ۱۷/۷، ۹/۸، ۹/۶، ۹/۲ و ۶/۶ درصد از تولید ناخالص داخلی است. علاوه بر این بیش از ۳/۷ درصد از تولید ناخالص داخلی هند و ۰/۶ درصد تولید ناخالص داخلی چین و ۱/۸ تولید ناخالص داخلی مکزیک وابسته به وجوه ارسالی است.

جدول ۹ کشورهای دارای بالاترین میزان ارسال وجوه ارسالی در جهان در سال ۲۰۱۴ را نشان می‌دهد. بر اساس این جدول، آمریکا به تنهایی بیش از ۲۲/۴ درصد از وجوه ارسالی جهانی را ارسال می‌کند که ۱۳۰/۸۵۱ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۴ بوده است. بعد از آن کشور عربستان، امارات، انگلیس و آلمان قرار دارند. میزان وجوه ارسالی این کشورها به ترتیب ۴۴/۵۱۹، ۲۹/۲۵۳، ۲۵/۱۱۵ و ۲۳/۷۸۸ میلیارد دلار است که در حدود ۴ تا ۷ درصد سهم وجوه ارسالی جهانی را شامل می‌شوند.

جدول (۹): کشورهای دارای بالاترین میزان ارسال وجوه ارسالی در جهان در سال ۲۰۱۴

رتبه	نام کشور ارسال کننده	میزان وجوه ارسالی به میلیون دلار	سهم از وجوه ارسالی جهانی
۱	ایالات متحده آمریکا	۱۳۰۸۵۱	۲۲/۴
۲	عربستان	۴۴۵۱۹	۷/۶
۳	امارات	۲۹۲۵۳	۵/۰۱
۴	انگلستان	۲۵۱۱۵	۴/۳
۵	آلمان	۲۳۷۸۸	۴/۱
۶	کانادا	۲۳۱۴۵	۴/۰
۷	فرانسه	۲۱۳۷۰	۳/۷
۸	روسیه	۲۱۳۴۴	۳/۷
۹	هنگ کنگ	۱۷۰۵۲	۲/۹
۱۰	ایتالیا	۱۶۱۵۲	۲/۸
۱۱	اسپانیا	۱۶۰۱۵	۲/۷
۱۲	استرالیا	۱۵۹۵۷	۲/۷
۱۳	کویت	۱۱۸۹۳	۲/۰
۱۴	قطر	۱۰۰۰۹	۱/۷
۱۵	ژاپن	۸۷۹۰	۱/۵
۱۶	سوئیس	۸۷۸۸	۱/۵
۱۷	هند	۷۶۶۳	۱/۳
۱۸	سنگاپور	۶۰۰۳	۱/۰
۱۹	بلژیک	۵۸۳۵	۱/۰
۲۰	کره	۵۰۸۴	۰/۹
	سایر کشورها	۱۳۴۸۰۴	۲۳/۱
	جمع کل	۵۸۳۴۳۰	۱۰۰

منبع: محاسبه بر اساس آمارهای بانک جهانی و سازمان بین‌المللی مهاجرت.

همه‌ی کشورهای ارسال‌کننده وجوه در ردیف کشورهای توسعه یافته و یا در حال توسعه و با درآمد بالا قرار دارند. بنابراین می‌توان گفت که یک زنجیره‌ای از نیروی انسانی و سرمایه در بین

کشورها در حال شکل‌گیری است، سرمایه‌های انسانی به سمت کشورهای توسعه یافته و درآمد بالا و سرمایه‌های اقتصادی به کشورهای در حال توسعه رسوب می‌کند. جدول شماره ۱۰ هجده کشور اول ارسال‌کننده وجوه به ایران در سال ۲۰۱۴ را نشان می‌دهد. بیش از ۹۳ درصد وجوه ارسالی انتقالی به ایران، از طرف ۱۸ کشور که در جدول ۱۰ آمده است ارسال می‌شود. بیش از ۶۰ درصد از کل وجوه ارسالی انتقالی به ایران از سه کشور امارات، آمریکا و آلمان به ترتیب با ۲۶/۳، ۲۴/۸ و ۹/۸ درصد است. پس از این کشورها، کشورهای کانادا، انگلستان و سوئد به ترتیب با ۶/۶، ۴/۵ و ۴/۱ درصد قرار دارند. نکته‌ای که وجود دارد، غالب وجوه ارسالی ایرانیان از کشورهای همسایه و حوزه خلیج‌فارس و کشورهای اروپایی، آمریکایی و استرالیا است.

جدول (۱۰): هجده کشور اول ارسال‌کننده وجوه به ایران در سال ۲۰۱۴

رتبه	نام کشور ارسال‌کننده	میزان وجوه ارسالی به میلیون دلار	سهم وجوه ارسالی
۱	امارات	۳۶۴	۲۶/۳
۲	ایالات متحده آمریکا	۳۴۳	۲۴/۸
۳	آلمان	۱۳۵	۹/۸
۴	کانادا	۹۱	۶/۶
۵	سوئد	۵۷	۴/۱
۶	انگلستان	۶۲	۴/۵
۷	کویت	۴۴	۳/۲
۸	استرالیا	۳۰	۲/۲
۹	قطر	۳۱	۲/۲
۱۰	هلند	۲۴	۱/۷
۱۱	فرانسه	۱۹	۱/۴
۱۲	ترکیه	۱۵	۱/۱
۱۳	نروژ	۱۴	۱/۰
۱۴	عراق	۱۲	۰/۹
۱۵	اتریش	۱۳	۰/۹
۱۶	دانمارک	۱۲	۰/۹
۱۷	ایتالیا	۱۱	۰/۸
۱۸	سوئیس	۸	۰/۶
	بقیه کشورهای جهان	۹۷	۷/۰
	جمع کل وجوه	۱۳۸۲	۱۰۰

منبع: محاسبه بر اساس آمارهای بانک جهانی و سازمان بین‌المللی مهاجرت.

جدول ۱۱ میزان وجوه ارسالی مهاجران کشورهای مختلف طی سال های ۱۹۸۰ تا ۲۰۱۳ (میلیون دلار) را نشان می دهد. بر اساس این جدول، میزان وجوه ارسالی ایرانیان در سال ۱۹۹۰ حدود ۱۲۰۰ میلیون دلار بوده که روند کاهشی داشته و به ۵۳۶ میلیون دلار در سال ۲۰۰۰ رسیده است. این روند مجدداً افزایش یافته و در سال ۲۰۱۰ به ۱۱۸۱ میلیون دلار و در سال ۲۰۱۳ به ۱۳۸۲ میلیون دلار رسیده است. در همه کشورهای دارای مهاجران زیاد (جدول ۱۱) میزان وجوه ارسالی مهاجران طی سال های ۱۹۸۰ تا ۲۰۱۳ روندی افزایشی داشته است.

جدول (۱۱): میزان وجوه ارسالی مهاجران کشورهای مختلف طی سال های ۱۹۸۰ تا ۲۰۱۳ (میلیون دلار)

سال کشور	۱۹۸۰	۱۹۹۰	۲۰۰۰	۲۰۱۰	۲۰۱۴
ایران	-	* ۱۲۰۰	۵۳۶	۱۱۸۱	۱۳۸۲
مکزیک	۱۰۳۹	۳۰۹۶	۷۵۲۲	۲۲۰۸۰	۲۴۸۶۶
نپال	-	-	۱۱۲	۳۴۶۹	۵۸۷۵
بنگلادش	۳۳۹	۷۷۹	۱۹۶۹	۱۱۲۸۲	۱۴۹۶۹
مصر	۲۷۰۰	۴۲۸۰	۲۸۵۰	۱۲۴۵۳	۱۹۶۱۲
لبنان	-	-	۴۹۲۴**	۶۹۱۴	۸۸۹۹
پاکستان	۲۰۵۰	۲۰۱۰	۱۰۸۰	۹۶۹۰	۱۷۰۶۰
فلیپین	۶۲۶	۱۴۶۲	۶۹۵۷	۲۱۵۵۷	۲۸۴۰۳
ویتنام	-	-	۱۳۴۰	۸۲۶۰	۱۲۰۰۰
السالوادور	۴۹	۳۶۷	۱۷۶۵	۳۴۷۲	۴۲۳۶
چین	-	۱۲۴	۷۵۸	۵۲۴۶۰	۶۴۱۴۰
هندوراس	۲	۶۳	۴۸۴	۲۶۱۸	۳۳۲۹
فرانسه	۱۴۴۱	۴۰۳۴	۸۶۱۰	۱۹۹۰۳	۲۴۷۶۰
آلمان	۲۳۸۰	۴۸۷۸	۳۶۴۰	۱۲۷۹۲	۱۵۸۰۲
هائیتی	۱۰۶	-	۵۷۸	۱۴۷۴	۱۹۵۴
نیجریه	۲۲	۱۰	۱۳۹۰	۱۹۸۱۸	۲۰۹۲۱
هند	۲۷۶۱	۲۳۸۲	۱۲۸۴۵	۵۳۴۸۰	۷۰۳۸۹

* ۱۹۹۱. ** به جای سال ۲۰۰۰ سال ۲۰۰۵ نوشته شده است. منبع: محاسبه بر اساس آمارهای بانک جهانی و سازمان بین المللی مهاجرت.

در جدول ۱۲ متوسط رشد سالیانه وجوه ارسالی کشورهای دارای بالاترین مهاجران طی دوره های ۲۰۱۴-۱۹۸۰ آورده شده است. مقایسه متوسط رشد سالانه وجوه ارسالی مهاجران ایرانی نشان می دهد که نسبت به ۱۶ کشور از نقاط مختلف جهان، متوسط رشد سالیانه وجوه ارسالی مهاجرین

ایرانی پایین‌تر از سایر کشورها است. هم‌چنین این میانگین در دوره‌های مختلف هم از متوسط جهانی بسیار پایین بوده است. به‌طوری‌که متوسط رشد سالانه جهانی در دوره‌های ۱۹۹۰-۱۹۸۰، ۲۰۰۰-۱۹۹۰، ۲۰۱۰-۲۰۰۰ و ۲۰۱۴-۲۰۱۰ به ترتیب ۶، ۷/۱، ۱۳/۷ و ۶/۲ درصد بوده است. در حالی‌که متوسط رشد سالانه وجوه ارسالی مهاجرین ایرانی در دوره‌های مشابه به ترتیب ۸/۶، ۸/۲ و ۴ درصد بوده است که از متوسط کشورهای منتخب و متوسط جهانی پایین‌تر است.

جدول (۱۲): متوسط رشد سالیانه وجوه ارسالی کشورهای دارای بالاترین مهاجران

طی دوره‌های ۱۹۸۰-۲۰۱۴

متوسط رشد سالیانه	۱۹۸۰-۱۹۹۰	۱۹۹۰-۲۰۰۰	۲۰۰۰-۲۰۱۰	۲۰۱۰-۲۰۱۴
ایران	-	-۸/۶	۸/۲	۴
مکزیک	۱۱/۵	۹/۳	۱۱/۴	۳
نیپال	-	-	۴۱	۱۴/۱
بنگلادش	۸/۷	۹/۷	۱۹/۱	۷/۳
مصر	۴/۷	-۴	۱۵/۹	۱۲
لبنان	-	-	۷*	۶/۵
پاکستان	-۰/۲	-۶	۲۴/۵	۱۵/۲
فلیپین	۸/۸	۱۶/۹	۱۲	۷/۱
ویتنام	-	-	۱۹/۹	۹/۸
السالوادور	۲۲/۳	۱۷	۷	۵/۱
چین		۱۹/۸	۵۲/۸	۵/۱
هندوراس	۴۱/۲	۲۲/۶	۱۸/۴	۶/۲
فرانسه	۱۰/۸	۷/۹	۸/۷	۵/۶
آلمان	۷/۴	-۲/۹	۱۳/۴	۵/۴
هائیتی	-	-	۹/۸	۷/۳
نیجریه	-۷/۶	۶۳/۸	۳۰/۴	۱/۴
هند	-۱/۵	۱۸/۳	۱۵/۳	۷/۱
متوسط رشد سالیانه جهانی	۶/۰	۷/۱	۱۳/۷	۶/۲

منبع: محاسبه بر اساس آمارهای بانک جهانی و سازمان بین‌المللی مهاجرت. * سال ۲۰۰۵-۲۰۱۰ حساب شده است.

در جدول ۱۳ سرانه وجوه ارسالی مهاجران طی سال های ۲۰۱۴-۱۹۸۰ آمده است. برپایه این جدول، سرانه وجوه ارسالی مهاجرین ایرانی در میان سایر مهاجران کشورهای دارای بیشترین تعداد مهاجران در جهان، پایین تر است. به طوری که میانگین سرانه در سال ۲۰۱۰ و ۲۰۱۴ در همه کشورها بالاتر از میزان ۵/۵۹۲، ۸/۹۱۱ و ۲/۸۶۱ دلار مهاجران ایرانی است. متوسط سرانه جهانی هم به طور فزاینده در حال رشد بوده و از ۲۹۸ دلار در سال ۱۹۸۰ به ۴۵۱/۴ دلار در سال ۱۹۹۰، ۷/۷۵۸ دلار در سال ۲۰۰۰، ۲/۲۱۲۲ دلار در سال ۲۰۱۰ و به ۷/۲۳۵۹ دلار در سال ۲۰۱۴ رسیده است که حدود سه برابر بزرگتر از سرانه وجوه ارسالی مهاجرین ایرانی است.

جدول (۱۳): سرانه وجوه ارسالی مهاجران طی سال های ۱۹۸۰-۲۰۱۴

سال و کشور	۱۹۸۰	۱۹۹۰	۲۰۰۰	۲۰۱۰	۲۰۱۴
ایران	-	۱۷۳۱/۵*	۵۲۹/۵	۹۱۱/۸	۸۶۱/۲
مکزیک	۴۰۲/۸	۶۵۲/۵	۷۸۷/۶	۱۸۶۱/۸	۱۸۸۰/۹
نپال	-	-	۱۴۵/۷	۳۵۲۶/۹	۲۹۵۷/۹
بنگلادش	۶۷/۲	۱۵۲/۷	۳۹۴/۸	۲۰۹۵/۱	۱۹۷۶/۸
مصر	۲۶۲۰/۹	۲۳۴۲/۷	۱۲۵۶/۸	۳۳۲۸/۷	۵۷۹۲/۰
لبنان	-	-	۷۳۴۳/۲**	۱۰۴۱۱/۵	۱۰۹۷۴/۸
پاکستان	۵۱۶/۳	۵۷۷/۵	۲۸۳/۳	۲۰۷۱/۱	۲۷۶۴/۸
فلیپین	۶۳۸/۲	۷۱۳/۶	۲۲۵۶/۴	۵۰۴۱/۸	۴۷۳۲/۵
ویتنام	-	-	۷۶۶/۲	۳۷۱۰/۰	۴۶۲۹/۲
السالوادور	۳۰۷/۶	۶۴۵/۴	۱۸۸۷/۲	۲۷۳۵/۶	۲۷۷۷/۰
چین	-	۲۷/۸	۱۳۰/۴	۶۲۸۶/۶	۶۶۴۵/۸
هندوراس	۲۴/۵	۴۰۷/۸	۱۴۱۹/۴	۴۵۹۵/۱	۵۰۵۳/۰
فرانسه	۱۰۱۲/۶	۲۸۵۹/۸	۴۸۷۳/۴	۱۱۴۵۱/۶	۱۱۳۳۴/۲
آلمان	۸۵۷/۸	۱۵۴۰/۹	۱۰۱۰/۵	۳۶۲۴/۳	۳۸۱۵/۶
هائیتی	۳۴۹/۹	-	۷۴۳/۰	۱۴۵۹/۸	۱۴۱۸/۳
نیجریه	۵۹/۵	۲۳/۱	۲۱۰۸/۶	۱۹۸۰۷/۶	۱۸۷۱۴/۵
هند	۳۶۴/۱	۲۹۱/۳	۱۳۴۹/۷	۴۷۰۷/۴	۵۰۸۰/۴
متوسط جهانی	۲۹۸	۴۵۱/۴	۷۵۸/۷	۲۱۲۲/۲	۲۳۵۹/۷

* ۱۹۹۱: جمعیت سال ۱۹۹۰ تقسیم بر وجوه ارسالی سال ۱۹۹۱ شده است. ** لبنان برای سال ۲۰۰۵ حساب شده است.

منبع: محاسبه بر اساس آمارهای بانک جهانی و سازمان بین المللی مهاجرت.

جمع بندی و نتیجه گیری

نتایج این تحقیق نشان می دهد که امروزه جهان بیش از پیش به سمت «جهان در حال حرکت» پیش می رود. مهاجرت بین المللی با روند روبه رشدی در حال افزایش است. این افزایش را متوسط

رشد سالانه مهاجران جهانی در طی دوره‌های مختلف به خوبی نشان می‌دهد. علاوه بر این مسیر اکثر مهاجرت‌های بین‌المللی به سمت کشورهای آمریکای شمالی و استرالیا، اروپایی، کشورهای نفت خیز حوزه خلیج فارس و کشورهای توسعه یافته شرق آسیاست. در کنار اینها بخش مهمی از مهاجران بین‌المللی مربوط به آوارگان و مهاجران اجباری است که اغلب در کشورهای خاورمیانه، اروپای شرقی و آسیای جنوب شرق است که در آنها بحران‌هایی وجود دارد و مهاجران اجباری و آوارگان وارد کشورهای همجوار شده‌اند، همچون افغانی‌ها در ایران و پاکستان. همچنین یک حرکت از کشورهای جنوب و در حال توسعه به سمت کشورهای توسعه یافته و کشورهای با درآمد بالا شکل گرفته است.

نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که رشد مهاجرین ایرانی از دهه ۱۹۶۰ تا ۲۰۱۳ بطور مداوم بالا بوده و امروزه جمعیت مهاجری ایران بر طبق آمارهای مستند به ۱۶۰۴۷۵۰ نفر رسیده است. مهاجرین ایرانی اغلب در دو نوع کشورها حضور دارند، کشورهای توسعه یافته و یا کشورهای با درآمدهای بالا و پتانسیل‌های تجارتي با ایران. کشورهای توسعه یافته اکثراً اروپایی و آمریکایی به همراه استرالیا هستند و کشورهای با درآمدهای بالا و پتانسیل‌های تجارتي با ایران کشورهای حوزه خلیج فارس و کشورهای همجوار چون امارات، کویت، قطر و ترکیه هستند.

بنابراین در برداشت اول، ایرانیان یا به قصد تجربه زندگی بهتر در کشورهای اروپایی هستند و یا قصد تجارت، کار و کسب درآمد بیشتر در کشورهای هم‌جوار حضور دارند. به احتمال قریب به یقین، مهاجران اروپایی، آمریکایی و استرالیا دارای سطح تحصیلات بالاتر و سرمایه‌های انسانی بالاتر و مهاجرین کشورهای هم‌جوار دارای وضعیت تجارتي، اقتصادی و سرمایه‌های اقتصادی بالاتری باشند.

نتایج این تحقیق همچنین نشان می‌دهد که وجوه ارسالی مهاجران در جهان به شدت در حال افزایش است و از ۱/۹۲۲ میلیارد دلار در سال ۱۹۷۰ با افزایش قابل ملاحظه‌ای به ۵۸۳/۴۳۰ میلیارد دلار رسیده است. همچنین سرانه وجوه ارسالی مهاجران نیز از ۱۸/۲ دلار در سال ۱۹۷۰ به ۲۳۵۹/۷ دلار رسیده است. این شرایط نشان می‌دهد که وجوه ارسالی به عامل مهم اقتصادی در بسیاری از کشورها تبدیل می‌شود. به طوری که وجوه ارسالی فقط شامل کشورهای فقیر یا در حال توسعه نیست، بلکه کشورهای با بالاترین دریافت وجوه ارسالی کشورهای هند، چین، فلیپین، مکزیک و فرانسه هستند، بخشی از تولید ناخالص داخلی این کشورها مربوط به این وجوه ارسالی است.

نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که میزان وجوه ارسالی ایرانیان در سال ۲۰۱۴ برابر با ۱/۳۸۲ میلیارد دلار بوده است و بیش از ۹۳ درصد وجوه ارسالی انتقالی به ایران از طرف ۱۸ کشور ارسال می‌شود. بیش از ۶۰ درصد از کل وجوه ارسالی انتقالی به ایران از سه کشور امارات، آمریکا و آلمان به ترتیب با ۲۶/۳، ۲۴/۸ و ۹/۸ درصد ارسال می‌شود. پس از آنها کانادا، انگلستان و سوئد با ۶/۶،

۴/۵ و ۴/۱ درصد قرار دارند. غالب وجوه ارسالی ایرانیان از کشورهای هم‌جوار و حوزه خلیج فارس و کشورهای اروپایی، آمریکایی و استرالیا است. اما «میزان سرانه وجوه ارسالی مهاجران ایرانی» و «میزان رشد سالانه وجوه ارسالی ایرانیان» پایینتر از متوسط جهانی و همه کشورهای مورد مطالعه بوده است.

با این حال نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که با استفاده از ظرفیت، پتانسیل‌ها و سرمایه‌های مهاجران فراملی و انجام و ابداع نوآوری‌هایی در این مسیر می‌توان توسعه را در کشور به پیش برد. همچنین نیاز است که راهکارهایی برای افزایش وجوه ارسالی مهاجران ایرانی اندیشیده شود. چون هم سرانه و هم میزان و هم متوسط رشد سالانه وجوه ارسالی مهاجران ایرانی پایین است. آخرین نکته‌ای که وجود دارد و جا دارد در این تحقیق به آن اشاره شود مسائل و مشکلات مربوط به آمار و اطلاعات مهاجرت‌های خارجی در کشور است که هنوز مرجع مشخصی برای موضوع مهاجرت‌های خارجی که به‌طور ویژه در این زمینه فعالیت کند وجود ندارد. بنابراین نبود اطلاعات دقیق آماری، به همراه فقدان برنامه‌ها و سیاست‌های مشخص در زمینه مهاجران ایرانی خارج از کشور باعث شده که مهاجران ایرانی نتوانند از موقعیت مناسبی در کشورهای مقصد برخوردار باشند. همچنین در بسیاری از موارد، مهاجران ایرانی نتوانند ارتباط و تعامل درست و سازنده‌ای با کشور مبدأشان برقرار نمایند.

منابع

۱. اکبری خنجی، نظام (۱۳۷۹)، بررسی عوامل مؤثر بر فرایند سازگاری مهاجرین بین‌المللی نمونه مورد مطالعه: ایرانیان مقیم امارات عربی متحده، پایان‌نامه کارشناسی ارشد جمعیت‌شناسی، دانشکده اقتصاد، مدیریت و علوم اجتماعی دانشگاه شیراز.
۲. مشفق، محمود (۱۳۹۲)، بررسی و ارزیابی آمار مهاجرت‌های بین‌المللی در کشورهای منتخب آسیا و اقیانوسیه، با تأکید بر ایران، طرح پژوهشی مؤسسه مطالعات و مدیریت جامع و تخصصی جمعیت کشور.
3. ACOSTA, PABLO; CALDERO´ N, CESAR; FAJNZYLBER, PABLO and LOPEZ, HUMBERTO (2008), "What is the Impact of International Remittances on Poverty and Inequality in Latin America?", *World Development* Vol. 36, No. 1, pp. 89–114.
4. ADAMS JR., RICHARD Hand PAGE, JOHN (2005), "Do International Migration and Remittances Reduce Poverty in Developing Countries?", *World Development* Vol. 33, No. 10, pp. 1645–1669.
5. CATRINESCU, NATALIA and et al (2009), "Remittances, Institutions, and Economic Growth", *World Development* Vol. 37, No. 1, pp. 81–92, 2009.
6. Christiansen, Connie Carøe (2008), "Hometown Associations and Solidarities in Kurdish Transnational villages: the migration–development nexus in a European context", *The European Journal of Development Research* Vol. 20, No. 1, March 2008, 88–103.
7. DE HAAS, HEIN (2005), "International Migration, Remittances and Development: myths and facts", *Third World Quarterly*, Vol. 26, No. 8, pp 1269 – 1284, 2005.
8. Garza de la, Rodolfo O. and Jerónimo Cortina (2005), "Redefining National Boundaries: Changing Relations Between Diasporas and Latin American States (ARI)", Madrid: Real Instituto El Cano (10 pages).
9. Faist, Thomas (2008), "Migrants as Transnational Development Agents: An Inquiry into the Newest Round of the Migration–Development Nexus", *Population. Space and Place* Vol. 14, No. 1, pp. 21–42. Published online in Wiley InterScience (www.interscience.wiley.com) DOI: 10.1002/psp.471
10. Gupta, Sanjeev. Pattillo, Catherine A. Wagh, Smtta (2009), "Effect of Remittances on Poverty and Financial Development in Sub-Saharan Africa", *World Development*, Vol. 37, No. 1, pp. 104–115, 2009.
11. Heilmann, Conrad (2006), "Remittances and the migration–development nexus—Challenges for the sustainable governance of migration", *Ecological Economics*, Vol. 59, No. 2, pp. 231-236, www.elsevier.com/locate/ecolecon.
12. Orozco, Manuel (2003), "Family remittances to Nicaragua: Opportunities to increase the economic contributions of Nicaraguans living abroad", *Inter-American Dialogue*, Report commissioned by the U.S. Agency for International Development, Mission in Managua, Washington, DC.
13. Ratha, D. (2004). "Appendix A: Enhancing the developmental effect of workers' remittances to developing countries", In *Global development finance* (pp. 169–173). Washington, DC: World Bank.
14. United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2002). "International Migration Report 2002". New York: United Nations.
15. World Bank (2004). "Global Development Finance." World Bank, Washington, DC.